

Boeren op de grens

Deze keer zoek ik voor de reportage de grenzen op. De familie Bax heeft een akkerbouwbedrijf in Luyksgestel, ten zuiden van Eindhoven, op anderhalve kilometer van de Belgische grens. In dit gebied, de Kempen, bestaat de grond uit hoge zandgrond. Aardappelen zijn het hoofdgewas, maar groenteteelt is ook belangrijk.

Huib Rijk

Huib Rijk bezoekt elke twee maanden een collega-akkerbouwer en praat met hem over zijn bedrijf. Hoe onderneemt deze akkerbouwer? Hoe maakt hij keuzes en waarom juist deze? En hoe zien de toekomstplannen er uit? En hoe gaat de ondernemer om met maatschappelijk thema's als duurzaamheid en social media?

Wat mij opvalt

Reden voor mij om een bedrijf in dit gebied te bezoeken, waren de verhalen over de aaltjesproblematiek die de ronde doen. Is akkerbouw werkelijk zo problematisch hierdoor? Ik vond het interessant te zien hoe zij daarmee om gaan en met name de samenhang met de precisielandbouw.

Maurits Bax teelt jaarlijks 30 tot 35 hectare aardappelen en dat is hem genoeg. „We zouden ook land kunnen huren, maar met jaren als deze kost het langs alle kanten geld.“

Maatschap Bax pacht in totaal 100 hectare land. Feitelijk ga ik met deze reportage mijn grenzen te buiten, want het grootste deel van het land dat ze bewerken, ligt in België. Het beeld van afgelopen seizoen zal in alle akkerbouwgebieden gelijk zijn: uitstekende opbrengsten, maar bedroevende prijzen. „Daar was het wachten op na enkele goede jaren“, zegt Maurits nuchter. En her en der zijn er problemen met de bewaarkwaliteit. Gelukkig ziet hun eigen product er goed uit. Hun grond is droogtegevoelig, dus is de beregeningsinstallatie een belangrijke machine. „Als de groeiomstandigheden maar goed zijn, dan kan op dit soort gronden ook een goede opbrengst behaald worden. Zo is er dit seizoen wel 70 ton per hectare geoogst. Waarom kan dat in de tussenliggende jaren dan niet? Ik denk dat er dan iets is wat er niet optimaal is.“

Maurits is daarom bezig met precisielandbouw. Zo heeft hij sinds enkele jaren een Yara N-sensor boven op de trekker gemonteerd. Deze meet aan de hand van de bladkleur en de bladhoeveelheid of het gewas er goed bij staat of dat er plaatselijk wat tekort is. Hij ervaart het als een belangrijk hulpmiddel, maar een waarop je niet blind kunt varen. „Telers willen het liefst een apparaat dat rechtstreeks de doseerklep van de kunstmeststrooier bedient. Maar de sensor meet alleen of er te weinig bladmassa is. En niet of dat komt door N-gebrek of droogte of aaltjes. En als je extra stikstof toedient maar er is een mangaangebrek, dan heb je aan meer kunstmest alleen een averechts effect en helpt een litertje mangaan veel beter. Je moet dus altijd de regie in handen houden.“

Landruil

In totaal teelt Bax 30 tot 35 hectare aardappelen. Voor een deel is dat op eigen grond, voor een deel door land te ruilen met veehouders, waarbij hij maïs teelt op zijn grond. De huidige oppervlakte aardappelen

is hem genoeg. „We zouden ook land kunnen huren, maar met jaren als deze kost het langs alle kanten geld.“ Liever ruilen ze ook land om groenteteelt te doen. Zo is waspeen een teelt die zowel henzelf als de veehouders bevalt. „Tijdens de teelt kun je kweek goed aanpakken. Zodoende kan de veehouder al vroeg op schoon land gras inzaaien.“ Groenteteelt past goed in het gebied. Er is alleen één belangrijk gevaar: aaltjes, met name de vrijlevende: Trichodorus, Pratylenchus penetrans en Meloidogyne chitwoodi. De laatste is op hun bedrijf het meest van belang. Het nadeel van deze aaltjes is dat voor het ene type de teelt van bepaalde gewassen wel kan en andere niet, maar dat dit andersom kan zijn bij een ander aaltje. Met het gevaar dat je door de kat én de hond wordt gebeten.

Tot nu toe valt met dit gevaar te leven, al is het wel een kwestie van scherp blijven. Zowel de vruchtopvolging, 1 op 6-rotatie, als de teelt van groenbemesters is essentieel. Dit jaar lukte het om op 60 procent van de oppervlakte een groenbemesting te telen; meest bladrammenas omdat hiervan resistente rassen beschikbaar zijn. Verder nemen ze maatregelen voor de bedrijfshygië. Bij transport van het ene perceel naar het andere worden de machines gereinigd – „bezemschoon“. Loonwerkers die met hele vieze machines komen, worden eerst teruggestuurd.

Zomergerst

Ongeveer 10 hectare zomergerst wordt er geteeld. De opbrengst hiervan is op hun grond niet hoog – 5,5 tot 7,5 ton – maar het is een goede voorvrucht, met name voor de bieten. In het gebied worden overwegend Rhizoctonia-resistente rassen geteeld. „Daarmee lever je bij voorbaat al 2,5 ton suiker per hectare in.“ Met gerst als voorvrucht durft hij niet-resistente rassen wel aan. Voorts bevat het bouwplan ook

spierziebonen en uien.

Twee jaar geleden hebben ze een nieuwe bewaarplaats gebouwd met een ruimte voor 3.800 ton product. Met name voor uien ervaren ze voordelen. Weliswaar worden deze maar kort opgeslagen, omdat het product zich van het zand niet leent om lang te bewaren. „Toen ik enkele jaren terug uien af land wou verkopen, reageerde de koper: ‘Bel maar als het te nat is om op de klei te oogsten’. Zonder opslagruimte zit je dus meteen klem.“

België

Is er voordeel of nadeel om in twee landen te boeren? Maurits zegt hierover: „Jaren geleden was het zo dat regelgeving in België enkele jaren achter liep op die in Nederland. Inmiddels loopt dat in hetzelfde tempo. Soms zijn er verschillen. Hoge zandgronden zijn berucht vanwege hoge nitraatgehaltes in het grondwater. In Nederland wordt daarom bemonsterd op het oppervlaktewater. In België wordt steekproefsgewijs het nitraat bepaald na de oogst. Als dat te hoog is, word je gekort op de plaatsingsruimte voor mest. Het kan zelfs zijn dat je helemaal niets mag bemesten.“

Dit vormt dan ook een van de belangrijke redenen waarom precisielandbouw voor deze grond een uitkomst is. De uitdaging is om het gewas zo te laten groeien dat er een optimale productie is waarbij alle mineralen worden benut. Gezien de opbrengsten van 70 ton aardappelen lukt hen dat heel behoorlijk. Wat hen wel zorgen baart, is dat de mineralenwetgeving zo streng is voor de zandgronden dat je bij hoge opbrengsten je grond verarmt. Er is wel nieuw beleid op komst waarbij je meer mineralen mag aanvoeren als je structureel hogere opbrengsten weet te behalen dan volgens de normen van het gebied. Deze equivalente maatregelen moeten nog hun definitieve invulling krijgen. Afwachten dus maar, is de conclusie van Maurits. ■

Bedrijfsgegevens

Maatschap Martien (61) en Maurits (38) Bax in Luyksgestel, 100 hectare vaste pacht en daarnaast nog wat losse huur. Bouwplan: 30-35 ha aardappelen, gedeeltelijk op ruiland, 20-25 ha waspeen, 10 ha bieten, 10-15 ha spierziebonen, 10 ha gerst, 7 ha uien. In het kader van de landruil wordt 15 ha maïs geteeld. Daarnaast zijn er 180 fokzeugen. Deze worden verzorgd door Ingrid (35), de echtgenote van Maurits.

